

**CİDDİ BOŞ ZAMAN AKTİVİTESİ OLARAK GÖNÜLLÜ SOSYAL SORUMLULUK
FAALİYETİ: ESKİŞEHİR AKUT ÖRNEĞİ (VOLUNTEER SOCIAL RESPONSIBILITY ACTIVITY
AS A SERIOUS LEISURE TIME ACTIVITY: THE CASE OF IN AKUT ESKİŞEHİR)**

Işıl CANKÜL^{1*} (orcid.org/ 0000-0001-5229-4571)

Duran CANKÜL² (orcid.org/ 0000-0001-5067-6904)

¹Dr.,

²Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Eskişehir, Türkiye.

Özet

Bu araştırmanın amacı, AKUT grubuna katılanların bu gruba katılma amacını öğrenmek ve katılma amaçlarının ciddi boş zaman olup olmadığını belirlemektir. Sosyal sorumluluk bilinci ve bu bilinçle hareket eden derneklere katılma nedeni bireylerin hayat amaçları doğrultusunda değişmektedir. Çalışmada veri toplama yarı yapılandırılmış mülakatlar ile elde edilmiştir. Eskişehir’de AKUT grubunun gönüllü üyesi olan 16 kişi ile görüşme yapılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılarak AKUT grubu gönüllülerinin söylemlerindeki en dikkat çeken alıntılara yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların hepsi kendisini gruba ait hissetmektedir. AKUT gönüllüsü olma amaçları insan ve tüm canlı hayatları için yarar sağlama arzudur. Ayrıca ciddi boş zaman kavramının tanımı doğrultusunda AKUT gönüllülerinin gruptaki geçirdikleri zaman ciddi boş zaman olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: AKUT, Sosyal Sorumluluk, Ciddi Boş Zaman.

Abstract

The purpose of this research is to find out the purpose of the participants of the AKUT group to join this group and to determine whether their purpose of participation is serious leisure time. Social responsibility awareness and the reason for joining associations acting with this awareness change in line with the life goals of individuals. Data collection in the study was obtained through semi-structured interviews. In Eskişehir, 16 people who were volunteer members of the AKUT group were interviewed. In the analysis of the data, the most striking quotations in the discourses of the volunteers of the AKUT group were included by using the descriptive analysis technique. According to the results obtained, all of the participants feel that they belong to the group. The purpose of being an AKUT volunteer is the desire to benefit people and all living things. In addition, in line with the definition of the concept of serious leisure, the time spent by AKUT volunteers in the group is considered as serious leisure time.

Keywords: AKUT, Social Responsibility, Serious Leisure.

* Sorumlu yazar: emecanisol@gmail.com

DOI: 10.33083/joghat.2022.128

Giriş

Herhangi bir karşılık beklemeden yapılan çalışmalar olarak değerlendirebileceğimiz gönüllü faaliyetler toplumsal yapının güçlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Balaban ve İnce, 2015: 149). Çeşitli sebeplerle gerçekleştirilen gönüllülük, temel olarak işbirliği ve paylaşma birçok toplum için önemli bir olgudur. Gönüllü tüm kuruluşlar devlet ve vatandaşlar arasında bir köprü kurmaktadır (Palabıyık, 2011: 86). Gönüllülük esasına göre kurulan AKUT derneği bu doğrultuda esas olarak arama ve kurtarma faaliyetlerini gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur. AKUT'a katılmak için bu derneğin misyonuna uygun bir birey olunmalıdır. Ayrıca AKUT tarafından verilen eğitimlere katılmak gerekmektedir. 1996 yılında "AKUT Arama Kurtarma Derneği" adı altında resmi kuruluşunu tamamlamıştır. Bakanlar Kurulu kararıyla 19 Ocak 1999'da "Kamu Yararına Dernek" statüsü almıştır. AKUT operasyonları; doğa ve dağ olayları, hayvan kurtarma, göçük ve toprak kayması, sel, yangın, can kurtarma, kriminal, taşıt ve mekanizma operasyonlarından oluşmaktadır (AKUT, 2017). AKUT'un özellikle 1999 yılındaki Marmara depremindeki çabaları sonucunda derneğin tanınırlığı artmıştır.

Kavramsal Çerçeve

Boş Zaman Kavramı

İngilizce "leisure" (serbest zaman) Latince izinli veya özgür, serbest anlamına gelen licere kelimesinden türemiştir. Fransızcaya loisir olarak geçen bu kelime, İngilizcedeki licence ve liberty (özgürlük) kelimeleriyle de ilişkilidir (Torkildsen, 2005). Boş zaman kavramı işten veya görevden serbest kalınan zaman anlamına gelmektedir. İnsanların sınırlı yaşam süresinin çalışma, çalışmayla ilgili etkinlikler (işe gidiş, geliş, vb.), yaşamı sürmek için gerekli etkinlikler (beslenme, uyuma, vb.) ve diğer zorunlu davranışlar dışında kalan bölümüdür (Hazar, 2009: 7). Boş zaman kavramını literatürde önemli sayılacak tarif denemeleri ve yaklaşımları yapılmıştır. Boş zaman hakkında klasik görüş; iş veya iş amaçlı yapılan bir fiil yerine, onun tam karşılığı olan, politik tartışmalar ve genel öğrenmeyi kapsayan meşguliyetler olarak tanımlanmaktadır (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç, 2009: 17). Zamanın çalışmakla ilgili bölümünün dışında kalan çalışma dışı zaman dilimi içerisinde boş zaman da yer almaktadır (Karaküçük, 2008: 23). 21. yüzyıl, insanların çalışma sürelerinin kısalması, sosyal haklarının artması ve birçok sosyal yeniliğin ortaya çıkması ile birlikte, insanlara yeterli boş zaman ve boş zamanları değerlendirebileceği faaliyetler sunmaktadır (Torkildsen, 2005; Larsen, 2008).

Ciddi Boş Zaman Kavramı

Özel bir şekilde bilgi, beceri ve deneyime ihtiyaç duyan, önemli, ilginç, mutlu ve doyum sağlayıcı olan amatör, hobi ya da gönüllü faaliyetler ile ilgili kariyer sağlamak amacıyla, seçilen etkinliğe düzenli olarak katılım sağlanan ve bunun için harcanan ve ayrılan zaman dilimidir. Ciddi boş zaman aktiviteleri ise kariyer kazanmak amacıyla çoğunlukla önemli, ilginç ve doyum sağlayıcı olan, kendine has bilgi, beceri ve deneyim gerektiren amatör, hobi ya da gönüllü faaliyetleri kapsamaktadır (Stebbins, 2007: 1-2). Ciddi boş zamanın aktivitelerinin yalnızca boş zaman aktivitesi olarak nitelendirilmesinin yetersiz kaldığı ve günümüzde yeni bir boyut kazandığı görülmektedir (Işık, 2014: 14).

Ciddi boş zaman, katılımcının, kendi özel bilgi ve becerilerini edinme ve ifade etmede kariyer bulması için oldukça önemlidir ve ilgi çekicidir. Ciddi boş zaman, sporseverlerin, müzisyenlerin, dansçıların, şarkıcıların, amatörlerin ve aktörlerin hayatlarının daha erken yıllarında başladıkları, kendileri için kariyer sağlamak amacı ile ya da kariyerlerini geliştirdikleri süreçtir. Ciddi boş zaman "kayıtsız" ya da "ciddi olmayan" boş zamanın aksine, daha az zorluk içeren ve basit bir yapıya sahiptir (Lobo, 2006: 24).

Ciddi boş zaman, önemli bilgi ve becerilere dayanan derin, tutarlı ve değişmez bir uğraş olarak görülmektedir ve bir boş zaman aktivitesi ile uğraşırken zorlukların ve karmaşık görevlerin üstesinden gelmek için daha fazla cesaret gerektirmektedir (Liu, Bradley ve Burk, 2016: 30).

Ciddi Boş Zamanın Ayırt Edici Özellikleri

Stebbins (1982: 256-258) boş zaman aktivitelerini, ciddi ve kayıtsız olmak üzere iki faktöre ayırmıştır. Ciddi boş zamanı kayıtsız boş zamandan ayıran belli başlı özellikler olduğunu belirterek bu özellikleri şu şekilde açıklamaktadır. Boş zamanda gerçekleştirilen faaliyet konusunda sabırlı olunmalıdır. Ciddi boş zaman geçiren bireyler zor durumlar ile karşı karşıya kalabilmektedir. Bu gibi durumlarda sabırlı olmak ilk şartlardan biridir. Boş zaman kariyeri sağlanmalıdır. Çaba ve mücadeleler faaliyetlerin doğasından kaynaklanan zorlukların üstesinden gelerek dönüm noktalarına ulaşmak, kademe kademe başarılı bir kariyer elde etmekle ilgilidir. Bunun için kişisel ve önemli derecede bir çaba harcamak gerekmektedir. (Işık, 2014: 15). Sonuca ulaşan ve sürekli faydalar sağlamaktır. Sürekli faydalar; katılımcının kendini gerçekleştirme, güçlenme, kendini

açıklama, yenilenme, başarı duygusu, sosyallik, ait olma, katılım sonucunda fiziksel bir çıktı elde etmektir. Belli normlar altında, inançlar veya değerler sisteminden oluşan sosyal bir dünya yaratmak ve bu sosyal topluluğun üyesi haline gelmeye çabalamaktır. Ciddi boş zaman katılımcıların sosyal dünyaları ile alakalı etkinlikleri sürdürmektedir. Benzer değer ve yargılara, ahlaki değerlere ve normlara sahip sosyal bir dünya yaratmadan ciddi boş zaman ile ilgili etkinliği sürdürmeleri zorlaşmaktadır (Akyıldız, 2016: 50). Seçilen aktiviteyle katılımcı arasında güçlü bir bağ oluşturmaktır. Katılımcılar diğer insanlarla olan muhabbetlerinde gururla, heyecanlı bir şekilde ve çoğunlukla seçip katıldıkları etkinlik ile ilgili konuşurlar. Yeni tanıştıkları insanlara ise katıldıkları etkinlikten bahsetmektedir (Stebbins, 1982: 256; Gibson, Willming ve Holdnak, 2002: 397).

Ciddi Boş Zaman Olarak Gönüllülük

Gönüllülüğün genel tanımı, resmi bir ortamda yabancılar için özgür iradenin parasal bir ödül olmadan gerçekleştirildiği bir faaliyettir (Leventhal, 2009: 272). İnsanları bu tür faaliyetlerde bulunmaya motive eden temel faktör boş zaman davranışında tanımlanan fedakarlık ve başkalarına yardımcı olmaktır. Gönüllülüğün en önemli etkenlerinden birisi, gönüllü çalışmada zorlamanın olmamasıdır (Lee ve Kim, 2017: 2-3). Dolayısı ile fedakarlık, başkalarını düşünme ve zorlamanın olmaması boş zaman davranışlarında da yer almaktadır. Bu kapsamda gönüllülükte bir boş zaman aktivitesi olarak görülmektedir (Stebbins, 2013: 339).

Ciddi Boş Zamanla İlgili Yapılan Çalışmalar

Literatüre ciddi boş zaman kavramını kazandıran (Stebbins,1982), ciddi ve kayıtsız boş zaman kavramlarını uzun süren etnografik çalışmalarla ortaya çıkarmış ve ayrıca kavramsal olarak incelemiştir. Boş zaman aktivitelerini üç farklı biçime (ciddi, gündelik ve proje bazlı) ayıran ciddi boş zaman perspektifi (SLP), son 40 yılda Robert Stebbins tarafından geliştirilmiştir (Veal, 2017: 205).

Akyıldız (2013) tarafından yapılan boş zamana "ciddi" bir bakış: boş zaman araştırmalarında ciddi boş zaman teorisi adlı çalışmasında ciddi ve kayıtsız boş zaman olgusunun tanımı ve özelliklerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Ögüt, Yenel ve Kocamaz (2013) tarafından yapılan spor federasyonlarındaki gönüllülerin katılım nedenleri ve kazanımları: ciddi boş zaman teorisine göre bir değerlendirme çalışmasında spor federasyonlarında yönetsel görevler alan gönüllülerin, gönüllüğe katılım nedenleri ve kazanımlarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Işık (2014) tarafından yapılan Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan ciddi boş zaman katılımcılarının kişilik özelliklerinin incelenmesi adlı çalışmasında beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören ciddi boş zaman katılımcılarının sınıflandırılması ve bu sınıflandırmalardaki öğrencilerin kişilik özelliklerini belirlemektedir. Munusturlar (2016) tarafından yapılan ciddi ve boş zamanın ölçülmesi adlı çalışmasında ciddi boş zaman etkinliğini fotoğrafçılıkla bağdaştıran çalışma sonucunda fotoğrafçılığı üç küme altında toplamıştır. Amatör fotoğrafçılar, hobiciler ve sosyal fotoğrafçılar olarak adlandırılmıştır. Ciddi boş zaman faaliyetlerine en çok katılan grubun amatör fotoğrafçılar olduğu belirlenmiştir. Ardahan (2016) tarafından yapılan ciddi boş zaman faaliyeti olarak gönüllülük: AKUT örneği adlı çalışmasında, AKUT operasyon ekibinde gönüllü olma gerekçeleri sıradan, gündelik bir serbest zaman faaliyeti olan gönüllülük yerine ciddi boş zaman faaliyeti olan gönüllülük olduğunu belirtmektedir.

Lui vd., (2016) tarafından yapılan Roller Derby Katılımcılarının Ciddi Boş Zaman ve Boş Zaman Kimliği adlı çalışmada ABD'deki kadın patencilerin kimlik özelliklerini daha iyi anlamak ve boş zaman kimlik gelişimi üzerinde ciddi boş zaman algılarını araştırmak ve boş zaman kimliği ve ciddiyet seviyesi arasında kadın katılımcıların yaş, ırk ve eğitim düzeyine göre değişiklik olmadığı saptanmıştır.

Ciddi boş zaman perspektifi (SLP) ve sosyal dünya ve boş zaman deneyimlerinin tamamlayıcı yaklaşımlardan anlaşılan, ikili bir ciddi arayışta katılım ve motivasyon üzerine sosyolojik bir araştırma sunmaktadır. ABD ve Avrupa'dan 52 seçkin briç oyuncusuyla yapılan nitel görüşmelerde kazanma, rekabet, heyecan ve akış ödülleri ciddi boş zaman perspektifinde daha fazla dikkate alınmaya değer olduğu görülmektedir (Punch vd., 2021).

AKUT'un Tarihçesi

1994 yılında Bolkar Dağlarında kaybolan iki üniversite öğrencisinin on dört gün arandığı ve sonuçsuz kalan arama çalışmaları sonucunda, dağları iyi bilen fakat arama ve kurtarma konusunda bilgileri sınırlı olan bir grup dağcı bir araya gelerek 1995 yılında AKUT'u kurmuştur. Bu grup, aynı yıl AKUT ismi altında, Uludağ'da ilk kurtarma faaliyetini gerçekleştirmiştir. Dernek, 14 Mart 1996 yılında "AKUT Arama Kurtarma Derneği" adı altında resmi kuruluşunu tamamlamıştır. Kuruluşunun başında hedefi, dağlarda ve diğer zorlu doğa koşullarında doğru ve etkin arama ve kurtarma faaliyetleri gerçekleştirmek olan AKUT, 1997 yılının ocak

ayında deprem eğitimini, haziran ayında ise ilk sel eğitimini alarak, gerektiği takdirde doğal afetlerde de ilgili resmi kurumlara yardımcı olabilir hale gelmiştir. 1998 Adana-Ceyhan depreminde gösterdiği yararlılıklar nedeniyle, Bakanlar Kurulu kararıyla 19 Ocak 1999’da “Kamu Yararına Dernek” statüsü almıştır. AKUT, arama ve kurtarma operasyonlarına ve yapılanmasını sürdürmeye devam ederken, 17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Depremi meydana gelmiştir. Bu süreçte AKUT, 150 gönüllüsü ile çalışarak 200’ün üzerinde insanın hayatını kurtarmıştır. 17 Ağustos 1999 öncesinde ülkemizde arama ve kurtarma konusuna odaklanmış tek gönüllü dernektir. AKUT yalnızca Türkiye’de değil yurt dışında da bilgi ve birikimini faydaya dönüştürmek ve insan hayatı kurtarmak için faaliyetlerde bulunmuştur. Marmara depreminin hemen ardından gelen Yunanistan’daki Atina depreminde arama ve kurtarma çalışmalarında aktif olarak görev almıştır. Atina depreminin ardından yine 1999 yılında Tayvan, 2001 yılında Hindistan, 2003 yılında İran, 2005 yılında Pakistan, 2010 yılında Haiti, 2015 Nepal depremlerinde arama ve kurtarma, 2000 yılındaki Mozambik selinde ise tıbbi destek çalışmaları gerçekleştiren AKUT, uluslararası alanda konumunu giderek geliştirmiştir. 1999 yılından beri Birleşmiş Milletler şemsiyesi altında bulunan Arama Kurtarma Danışma Kurulu INSARAG’ın üyesidir. INSARAG standartlarına göre “Ağır Arama-Kurtarma Ekibi” (Heavy) ve “Orta Ölçekli Arama-Kurtarma Ekibi” (Medium) olmak üzere gerçekleşen sınıflandırma içerisinde AKUT, “Sınıflandırılmış Orta Seviye Ekip” grubunda Türkiye’de bu sertifikayı alarak ilk olmuştur. Seminer birimi yılda ortalama 2.000 oturumla, 100.000 kişiye ulaşarak “Temel Afet Bilinçlendirme” ve “Deprem Bilinçlendirme” seminerleri vermektedir. Yine “Hayata Devam Türkiye” proje kapsamında AKUT tırı Anadolu’yu karış karış gezerek 5 yılda 60.000 km. yol kat etmiş 52 il, 174 ilçede toplamda 5,5 milyon kişiye ulaşarak ve “Deprem Bilinçlendirme” semineri vermiştir. AKUT Spor Kulübü, AKUT Kültür Sanat Kulübü, AKUT Öğrenci Toplulukları, AKUT Vakfı gibi yapılanmalarıyla her yaş grubundan bireye ulaşmayı hedefleyen AKUT, %100 gönüllülük esasıyla işleyişine devam etmekte; bağışlar ve kurumlara verdiği eğitimlerle mali kaynak sağlamaktadır. AKUT, kurulduğu günden bugüne dek gerçekleşen 2647 operasyonda 2590 kişiyi, 1200 hayvanı kurtarmış ve 299 ex (ölü) bireylerinde buldukları yerden kurtararak sağlık ekiplerine teslim etmiştir. AKUT operasyonları; doğa ve dağ olayları, hayvan kurtarma, göçük ve toprak kayması, sel, yangın, can kurtarma, kriminal, taşıt ve mekanizma operasyonları mevcuttur (AKUT, 2017).

AKUT Bölüm ve Birimleri

Acil Durum Yönetimi (ADY): Köpekli arama grubu (KAG) biriminden oluşmaktadır.

Operasyon Bölümü: Operasyonel ekiplerin gerçekleştirdiği arama ve kurtarma operasyonlarını kronolojik olarak kayıt altına alan birimdir.

İnsan Kaynakları Bölümü: Mülakat biriminden oluşmaktadır.

Mali ve İdari İşler Bölümü: Mali işler birimi, idari işler birimi, hukuk birimi, raporlama ve analiz birimlerinden oluşmaktadır.

Eğitim Bölümü: Seminer biriminden oluşmaktadır.

Kurumsal İletişim Bölümü: Basın ilişkileri bölümü, dış ilişkiler birimi, medya birimi, sosyal medya birimi, tasarım birimi, yerel ilişkiler birimlerinden oluşmaktadır.

Lojistik Bölümü: Bilgi teknolojileri bölümü, iletişim lojistiği birimi, teknik lojistik birimi, tıbbi lojistik birimi, ulaşım lojistiği birimlerinden oluşmaktadır.

AKUT Arşiv Birimi: AKUT ile ilgili haberleri derleyen birimdir (AKUT, 2017).

AKUT’un Misyonu ve Değerleri

Dağ ve doğa koşullarında meydana gelen kaybolma ve kaza olaylarında deprem, sel gibi doğal afetlerde ve büyük kazalarda, tamamen gönüllü olarak, amatör bir çalışma ve profesyonel bir yaklaşım ile başı dertte olan kişilere en kısa sürede ulaşmak, yardım için gereken uygun koşulları yaratmak doğru arama ve kurtarma çalışması yaparak, kazazedelere temel ilkyardım desteğini sağladıktan sonra emniyetli ortam koşullarına nakillerini sağlamak, bu tür olaylarda can kaybını en aza indirmek ve arama kurtarma konularında toplumu bilgilendirmek derneğin amacıdır. AKUT’un değerleri arasında gönüllülük, karşılıksız yardımseverlik, başta insan olmak üzere tüm canlıların hayatına değer vermek, dürüstlük, güvenilirlik ilkeleri yer almaktadır (AKUT, 2017).

Yöntem

Araştırmanın amacı, AKUT grubuna katılanların bu gruba katılma amacını öğrenmek ve katılma amaçlarının ciddi boş zaman olup olmadığını belirlemektir.

Bu doğrultuda çalışmanın temel soruları şu şekilde oluşturulmuştur.

- AKUT grubuna katılma amacınız nedir?
- AKUT grubunda olmayı boş zaman olarak mı yoksa iş olarak mı görüyorsunuz?

Araştırmada veri toplama sürecinde nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanılma nedeni AKUT grubuna katılma amacını ve ciddi boş zaman olarak değerlendirilmediğini derinlemesine ortaya çıkarmaktır. Araştırma kapsamında görüşme yapılacak kişiler kolayda örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcılara ilişkin demografik özellikleri belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise 6 adet soru yer almaktadır. Bunlar; AKUT grubunun kuruluş amacı, AKUT grubu olarak hangi etkinliklere katılım sağlandığı, AKUT grubu olarak hangi etkinliklerin düzenlendiği, etkinliklere katılma sıklığı, AKUT grubuna ait olma hissi, katılım amacı ve boş zamanı değerlendirmek mi yoksa iş olarak mı görüyorsunuz sorularından oluşmaktadır. Akut Eskişehir Derneği her Perşembe düzenli olarak toplantılar gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda görüşmeler araştırmacı tarafından 23 Kasım 2017 Perşembe günü saat 19:00-22:00 arasında 29 Ekim Gençlik Merkezinde özellikle üst pozisyonlarda görevli toplam 16 kişi ile derinlemesine yarı yapılandırılmış görüşmeler ile gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık 10-15 dakika sürmüştür. Görüşme yapılan katılımcılar, Katılımcı 1, Katılımcı 2, ..., Katılımcı 16 şeklinde kodlarla belirtilmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Bulgular

Yapılan görüşmeler, 12 erkek 4 kadın ile yaşları 19 ile 55 arası değişen, eğitim durumu lise 6, ön lisans 6, lisans 4, gelir durumu 400 TL ile 9000 TL arasında, medeni durum olarak evli 5, bekar 11 olan toplam 16 AKUT gönüllüsü ile gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılara yöneltilen ‘‘Akut Grubunun kuruluş amacı nedir?’’ sorusuna katılımcı 12 ‘‘Dağda doğada ve çevrede başı dertte olan kazazede durumuna düşen kişilere yardımda bulunmak felaket gelmeden insanları bilinçlendirmek’’ katılımcı 11 ‘‘Olaylarda öncelikle insan olmak üzere her türlü canlıya fayda sağlamak için’’ katılımcı 4 ‘‘İnsanlık adına arama ve kurtarma faaliyetlerinde bulunmak’’ katılımcı 5 ise ‘‘Olası afetlerde arama kurtarma çalışmalarında bulunmak ve toplumu bilinçlendirmek’’ şeklinde ifade etmektedir.

‘‘Akut Grubu olarak ne gibi etkinliklere katılıyorsunuz?’’ sorusuna katılımcı 1 ‘‘AKUT içerisinde gönüllü olarak, operasyonel faaliyetlerde, operasyonlara hazırlık için yapılan eğitimlere katılıyorum. Bunun yanı sıra, doğa yürüşleri, kamplar ve doğa sporlarıyla ilgileniyorum’’ katılımcı 2 ‘‘Her türlü sosyal sorumluluk projeleri ve her türlü arama kurtarma çalışmaları’’ katılımcı 9 ‘‘Dağ ve doğa, akarsu sel eğitimleri, tüplü dalış eğitimleri enkaz eğitimlerine katılıyorum’’ katılımcı 15 ‘‘Resmi törenlere, stant çalışmalarına katılıyoruz, seminer taleplerine göre seminerlere, ilkyardım eğitimlerine, çocuk şenliği çalışmalarına atölye çalışmalarına katılıyoruz’’ katılımcı 16 ‘‘Sualtı, su üstü kurtarma, deprem bilinçlendirme semineri’’ şeklinde ifade etmektedir.

‘‘Akut Grubu olarak ne gibi etkinlikler düzenliyorsunuz?’’ sorusuna katılımcı 10 ‘‘Sosyal sorumluluk projeleri kurum ve kuruluşlara ve okullara afet bilinçlendirme seminerleri’’ katılımcı 15 ‘‘Deprem bilinçlendirme seminerleri, afet bilinçlendirme seminerleri veriyoruz. Bunun dışında sosyal sorumluluk projelerine katılıyoruz. Öğrencilerle zaman geçirip onlarla bir gün etkinlik yapıyoruz’’ katılımcı 1 ‘‘Sosyal farkındalık için maraton koşuları, deprem simülasyon tırı ve deprem bilinçlendirme seminerleri, tarihi bölgelerde anma ve saygı yürüyüşleri, kampları okullarla beraber yaptığımız yardımlaşma etkinlikleri düzenliyoruz. (öğrenci toplulukları ile beraber)’’ katılımcı 2 ‘‘Ağırlıklı olarak sosyal sorumluluk projeleri arazi eğitimleri, trekking faaliyetleri’’ katılımcı 3 ‘‘Doğa gezisi, eğitimler, tahkimat-yangın vb.’’ şeklinde ifade etmektedir.

‘‘Akut Grubu Etkinliklerine Ne Sıklıkla Katılıyorsunuz?’’ sorusuna katılımcı 1 ‘‘AKUT gönüllülük temelleri üzerine kurulmuş bir dernektir. Dernek içerisinde işler gönüllü kişiler tarafından yürütülmektedir. Boş vaktimin büyük bir kısmını AKUT’un faaliyetlerinde geçiriyorum’’ katılımcı 15 ‘‘%80 hepsine katılmaya çalışıyorum. Yalnız son zamanlarda yüksek lisans eğitimim sebebiyle biraz daha geri planda kalıyorum’’ katılımcı 14 ‘‘Her Salı eğitimlere, her Perşembe toplantılara ve yaklaşık haftada bir düzenlenen etkinliklere’’ katılımcı 5 ‘‘Ayda en az iki defa’’ şeklinde ifade etmektedir.

“Kendinizi Akut Grubuna Ait Hissediyor musunuz?” sorusuna katılımcı 15 ‘*Tabi ki kendimi AKUT grubuna ait hissediyorum. Ekibe katıldığımız zaman ve kendinizi gerçekten burada görmek istiyorsanız hemen ailenin bir üyesi oluyorsunuz*’ katılımcı 1 ‘*15 yaşımdan beridir AKUT’un çatısı altında gönüllüyüm. Evet, kesinlikle kendimi AKUT’tan bir gönüllü olarak hissediyorum*’ şeklinde ifade etmektedir.

Katılımcılara yöneltilen “Sizin AKUT Grubuna Katılma Amacınız Nedir? AKUT grubunda olmayı boş zaman değerlendirmek olarak mı yoksa iş olarak mı görüyorsunuz?” katılımcı 7 ‘*İnsanlara yardımcı olmak için katılıyorum*’ katılımcı 14 ‘*Boş zamanlarımda ve zaman yaratabildiğim durumlarda gönüllü olarak insanlara yardım etmek ve bir işe yaramak*’ katılımcı 10 ‘*Gönüllülük esasına dayalı insan hayatı ve tüm canlılar için*’ katılımcı 9 ‘*Yeteneklerimi artırarak, kazandığım yeteneklerimi AKUT bünyesinde yararlı bir şekilde geri verebilmek*’ katılımcı 13 ‘*Katılma amacım yardımcı olabileceğim her türlü konuda destek sağlamak ve aynı zamanda aldığım eğitimlerle kendimi geliştirmek*’ katılımcı 8 ‘*Disiplin gerektiren bir sorumluluk olarak görüyorum*’ şeklinde ifade etmektedir.

Sonuç

Ciddi boş zaman aktivitesi olarak gönüllü sosyal sorumluluk faaliyeti: Eskişehir akut örneği çalışmasında AKUT grubuna katılanların bu gruba katılma amacı ve katılma amaçlarının ciddi boş zaman faaliyeti olarak görülüp görülmediği araştırılmaktadır.

Bireylerin sosyal sorumluluk adı altında belirli gruplara katılma amaçlarının farklı nedenleri olabilmektedir. AKUT grubu katılımcılarının genel olarak gruba katılma amacı insan ve canlıların hayatını kurtarmak ve onlara yarar sağlamaktır. Diğer taraftan bireylerin boş zaman ve zaman yaratabildiği durumlarda gönüllü olarak insanlara yardım etmesi ve bir işe yarama amacı, gönüllülük esasına dayalı olarak insan ve canlı hayatı için, yeteneklerini artırarak, kazanılan yeteneklerin AKUT bünyesinde yararlı bir şekilde geri verebilmek de amaçları arasında yer almaktadır.

Katılımcılar AKUT grubunun düzenlediği etkinliklerin çoğuna katıldıklarını belirtmektedir. AKUT grubunun maraton koşuları, tarihi bölgelerde anma ve saygı yürüyüşleri, yardımlaşma etkinlikleri, arama ve kurtarma etkinlikleri, doğa sporları, arazi eğitimleri, trekkingler, yetişkin ve okul çağındaki kişilere verilen deprem bilinçlendirme eğitimleri, tüplü dalış eğitimleri, su altı kurtarma vb. etkinlikler düzenlediği görülmekte ve katılımcıların bu etkinliklere katılım sağlamaktadır. Gruba katılım gönüllük gerektiği için gruptaki herkes kendini gruba ait hissetmektedir. Grupla birlikte olduklarında bunun için zaman yarattıklarından ve bunun ciddiye alınması gereken bir sorumluluk olduğu düşüncesi hakimdir. Ayrıca AKUT grubuna katılan katılımcıların bunu ciddi bir boş zaman aktivitesi olarak gördüğü sonucuna varılmıştır. Literatür incelendiğinde, Bramante, 2004; Orr, 2006; Holmes, 2007; Cuskelly, vd., 2010; Işık, 2014 gönüllülüğü ciddi bir boş zaman aktivitesi olarak görmekte ve bu durum araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Kaynakça

- AKUT. (2017). <https://www.akut.org.tr> (26.11.2017).
- Ardahan, F.(2016). Ciddi Boş Zaman Faaliyeti Olarak Gönüllülük: AKUT Örneği, Mediterranean Journal of Humanities,4(1),47-61.
- Akyıldız, M.(2013). Boş Zamana “Ciddi” Bir Bakış: Boş Zaman Araştırmalarında Ciddi Boş Zaman Teorisi, Pamukkale Journal of Sport Sciences, 4(2), 46-59.
- Balaban, A.,İnce, İ. (2015). Gençlerin Sivil Toplum Kuruluşlarındaki Gönüllülük Faaliyetleri ve Gönüllülük Algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Örneği, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,30(2),149-169.
- Bramante, A. C. (2004). Fostering human resources in the leisure field: serious leisure and the potential role of volunteers. A proposal for developing countries. Volunteering as leisure/leisure as volunteering: An International Assessment, 225-239.
- Cuskelly, G., Harrington, M., & Stebbins, R. A. (2002). Changing levels of organizational commitment amongst sport volunteers: A serious leisure approach. Leisure/Loisir, 27(3-4), 191-212.
- Gibson, H.,Willming, C., Holdnak, A.(2002).”We’re Gators...Not Just Gator Fans”.Serious Leisure and University of Florida Football,Journal of Leisure Research,34(4),397-425.

- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Dinç, Y. (2009). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi Örnek Animasyon Uygulamaları, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Holmes, K., Edwards, D. (2008). Volunteers as hosts and guests in museums. Journeys of discovery in volunteer tourism: International case study perspectives, 155-165.
- Işık, U.(2014). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Ciddi Boş Zaman Katılımcılarının Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Hazar, A.(2009).Rekreasyon ve Animasyon, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Karaküçük.,S. (2008). Boş Zamanları Değerlendirme, Gazi Kitapevi, Ankara.
- Larsen., D.(2008). Managing Recreation, Parks, and Leisure Services:An Introduction,Arizona.
- Lee.,Y,Kim., M.(2017). Serious Leisure Characteristics of Older Adult Volunteers: The Case of an International Sporting Event, World Leisure Journal,1-13
- Leventhal.,D.(2009). Altruism and Volunteerism: The Perceptions of Altruism in Four Disciplines and Their Impact on the Study of Volunteerism, Journal for the Theory of Social Behaviour,39(3),271-299.
- Lobo., F.(2006). The Work-Leisure Paradigm: The Stresses and Strains of Maintaining a Balanced Lifestyle, World Leisure Journal,3(2006),22-32.
- Lui.,H. Bradley., M.Brook., B.(2016). I am Roller Derby: The Serious Leisure and Leisure Identity of Roller Derby Participants, World Leisure Journal,58(1),28-43.
- Munusturlar,M., Munusturlar,S.(2016). Ciddi Bir Boş Zaman Etkinliği Olarak Fotoğrafçılık: Fotoğrafçıların Kümeleme Analizi ile Sınıflandırılması,İÜ Spor Bilimleri Dergisi,6(2),1303-1414.
- Orr, N. (2006). Museum volunteering: Heritage as ‘serious leisure’. International journal of heritage studies, 12(2), 194-210.
- Ögüt, E.,Yenel, İ., Kocamaz S.(2013). Spor Federasyonlarındaki Gönüllülerin Katılım Nedenleri ve Kazanımları: Ciddi Boş Zaman Teorisine Göre Bir Değerlendirme, Pamukkale Journal of Sport Sciences, 4(1), 48-76.
- Palabıyık, H. (2011). Gönüllülük ve Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılım Üzerine Açıklamalar, Yönetim Bilimleri Dergisi,9(1),86-114.
- Punch, S., Russell, Z., Graham, E. (2021). Serious leisure experience in a dyadic pursuit: elite player motivations and participation in tournament bridge, *Leisure Studies*, 1-16.
- Stebbins, R.A. (1982). Serious leisure: A conceptual statement, The Pacific Sociological Review,25(2), 251-272.
- Stebbins, R.A. (2007). Serious leisure: A perspective for our time, Transaction Publishers, New Brunswick, New Jersey.
- Stebbins, R.A. (2013). Unpaid Work of Love: Defining the Work–Leisure Axis of Volunteering, *Leisure Studies*,32(3),339-345.
- Torkildsen.,G. (2005). Leisure and Recreation Management, London: E and FN Span
- Veal , A. J. (2017). The Serious Leisure Perspective and the Experience of Leisure, *Leisure Sciences*, 39(3), 205-223,